

LITTERATURKRITIK, FANKULTUR OG AFFEKT

Trump og Pynchons konspirationslæsere

Husk bare, at det I ser, og det I hører, ikke er det, der sker

*Donald J. Trump,
nationalkongres for krigsveteraner i Kansas City,
Missouri, 24. juli 2018*

Denne artikel argumenterer for, at den konspirationskultur, vi ser i Donald Trumps USA netop nu, er et eksempel på, at der er et behov for også at trække på litteraturkritik og -historie samt retoriske og tekstanalytiske metoder for at forstå, hvordan konspirationsfortællinger skabes, struktureres og anvendes. Fiktionsbegrebet breder sig til den politiske kommunikation, og hvis vi skal forstå hvorfor og hvordan, kan analyser fra samfundskundskabsfeltet beriges med tilgange fra andre, humanistiske traditioner. Samtidig kan konspirationstænkning påvirke både finkulturelle og fankulturelle tekster, og måden læsere interagerer med denne form for litteratur. Her kan der i stedet være brug for at gå uden for det tekstanalytiske felt, og undersøge om litteratur- og kulturstudierne kan trække på samfundskundskaberne (Butter og Knight).

Da metoderne og tilgangene på det sproglige og litterære felt er vidt-forgrenede, har jeg udvalgt ét, ikke ukompliceret, eksempel på en anvendelse: det dobbeltbundede sprogspil, som binder fortolkningen af Trumps

retorik sammen med forfatteren Thomas Pynchons narrative struktur. Begge ansporer en form for konspirationstænkning eller "medforfatter-skab", som får medhørende fans af Trump såvel som læsere af Thomas Pynchon til at færdigskrive de konspirationshistorier, som den ufuldstændige fortælling antyder. Den måde de begge ytrer sig på kan stå i vejen for en ligetil og umiddelbar fortolkning, og begge taler til et "dobbelt publikum". Pynchon er et interessant valg her, fordi hans litteratur har været brugt som et spejl for både paranoide læsninger og reelle politiske sammensværgelser (Melley, Knight, O'Donnell, Hollander, Howard, Glynn). Samtidig har amatør-læsere, ofte i fællesskab, som man har kunnet se det i diskussionsfora som Pynchon-L, jagtet udtømmende, "paranoide" forklaringer af teksten og vist en paradoksalt begejstring over på den måde at få vished – på trods af de dystre sammensværgelser, teksten afslører for dem.

Jeg argumenterer derfor for, at konspirationstudier, politiske såvel som litterære, i nogen grad skeler til fanstudiers tilgang til "udøvere". Fanstudier skabte en åbning for at anerkende affektive og endog positive resultater af sociale, narrative aktiviteter, hvor konspirationskulturstudier har været mere patologiserende over for deres "fans" eller udøvere. I forhold til Pynchons romaner, hvor visse af hans fans også udfører og udbreder læsninger, der er prægede af konspirationstænkning, ville en tilgang fra fanstudier kunne synliggøre sådanne aktiviteter for litteraturstudierne og udpege, hvad disse læsere får ud af at fortolke f.eks. Pynchon som konspirationsteoretiker.

I artiklen redegøres der først for den faglige splittelse i konspirationsteoriforskningen mellem de samfundsvidenskabelige og de kulturhistoriske tilgange og for, hvilken plads arbejdet med tekst og fortælling har haft. Efterfølgende gives eksempler på den type politiseret sprogbrug ("dog whistle" og ubestemmelighed), som bl.a. Trump er kendt for, og som fremmer konspirationstænkning. Endvidere anføres det, hvordan litteraturkritik, f.eks. af Thomas Pynchons værker, undgår at diskutere hvilke tilsvarende fortælle tekniske greb konspirationslitteraturen bruger og at inkludere Pynchon i genren. Konspirationslæsning – en paranoid teksttilgang, som både Trump og Pynchon fremmer – kendetegnes både af "eksegetiske" strategier og af receptionsteoretiske ideer om læserens samarbejde for at udfylde tekstens huller. Derfor afsluttes artiklen med at inkludere et bud fra fans

på, hvordan konspirationsskrivning kan hjælpe dem, næsten terapeutisk, med at håndtere den konspirationsskulptur, de lever i.

DE TO KONSPIRATIONSKULTURER: DET AKADEMISKE FELTS UDVIKLING

Efter få år hvor Donald Trump og hans tilhængerer paranoide retorik har været i centrum for den politiske diskurs i USA, er "konspirationfortælling" blevet en udbredt aktivitet. Populærkulturen har i årevis fremstillet konspirationsteorier som fantasier udtænkt af folk, som i overført betydning har taget "sølvpapirshatten" på, når de skal fortolke og formidle deres verdenssyn over for en indviet men begrænset skare. Konspirationfortælling er dog mere end blot en betegnelse for en subkulturel og psykologisk suspect aktivitet med begrænset rækkevidde. Hvis man er forankret i et evidensbaseret fortolkningsfællesskab, som ikke i så høj grad eller så tidligt som det amerikanske samfund har taget konspirationsskulturen til sig, kan det virke pludseligt, overvældende og uforklarligt, at man i nyere tid i USA ikke blot ser forvirrede individer med en klinisk virkelighedsforvrængning som "ofre" for konspirationsteorier, men at populære internet- og radiotalk-showværter (såsom Rush Limbaugh og Alex Jones) promoverer disse for et bredt publikum, og at grupper (som QAnon) samarbejder og udbreder sig via internettet. Under Trump har disse populære konspirationssagenter og -netværk bredt sig hastigt og er blevet mobiliseret politisk (Rutenbergs). Har man fulgt USA tæt i længere tid, er det nærmere den teknologiske fornyelse og omfanget end karakteren af de politiske konspirationssfortællinger, der overrasker. Allerede i 1963 forfattede Richard Hofstadter en skelsættende tale og senere essay, "The Paranoid Style in American Politics", der anerkendte USA's lange tradition for at blande konspirationsteori og politisk (selv)forståelse, og han har ikke stået alene med det fokus siden. På New York Times' bestsellerliste finder man nu populær faglitteratur, der som Kurt Andersens *Fantasyland: How America Went Haywire* (2018) argumenterer for, at USA's paranoide tankegods strækker sig mindst 500 hundrede år tilbage i tiden. Der skulle dog gå nogle årtier efter Hofstadters essay, før konspirationsskulturen blev etableret og accepteret som et akademisk felt – men med faglige splittelser.

Samfundsvidenskaberne har i høj grad beskæftiget sig med konspirationsteoretikere, især inden for statskundskab og psykologi, hvor der fokuseres på f.eks. psykologisk profilering af tilhængere af forskellige nationale og internationale paranoide forklaringsmodeller og narrativer. Forskningsspørgsmål og statistik, som vedrører (ekstremistisk) politisk orientering eller afvigende psykologisk perception, bruges til at påvise en sammenhæng mellem paranoide eller ængstelige personlighedskarakteristika og konspirationstænkning (Douglas et al.; Prooijen and Lange 20). En anden faglig tilgang, som også trækker tråde tilbage til Hofstadter, kommer fra det kulturanalytiske felt. Eksempler kunne være Mark Fensters *Conspiracy Theories: Secrecy and Power in American Culture* (1999), Jesse Walkers *The United States of Paranoia* (2013) eller Rob Brothertons *Suspicious Minds: Why We Believe Conspiracy Theories* (2015). På dette felt er konspirationsteorier ofte produkter af kulturhistoriske analyser af historiske begivenheder og populære film og tekster med det formål at afdække en national paranoid stil samt i nogen grad at påpege den øgede "mainstreaming" og oprustning af konspirationsfortællinger i vores moderne kommunikationskultur.

I 1998 profilerede Peter Knight og Alasdair Spark "konspirationskultur" som et tværfagligt kulturstudie udført af forskere "på tværs af en bred vifte af fagligheder" og nationaliteter, men med efterkrigstidens USA som fællesnævner (Knight og Spark). De historiske, politiske og "traditionelle" konspirationsteorier som f.eks. om mordet på John F. Kennedy var velrepræsenterede, men litteratur fik indledningsvis også en fremtrædende plads i etableringen af feltet. Dette afspejler sandsynligvis tidlige bidragsyderes forankring i amerikanske kulturstudier, hvor litteraturanalyse traditionelt spillede en stor rolle. Dette var også tilfældet i Knights efterfølgende *Conspiracy Culture* (2000), som, ud over en gennemgang af, hvorledes den amerikanske paranoide stil udspilles i traditionelle politiske og popkulturelle konspirationsfortællinger, også fandt plads til Don DeLillos og Pynchons litterære værker. Samme år udkom både Timothy Melleys *Empire of Conspiracy: The Culture of Paranoia in Postwar America*, der inddrager ovenstående forfattere og flere andre som vidner på den stigende paranoia i den postmoderne kultur, og Patrick O'Donnells *Latent Destinies: Cultural Paranoia and Contemporary U.S. Narrative*, som er en analyse af postmoderne paranoid identitet i bl.a. DeLillo, Pynchon og Mailer. Der tegnedes en

kanon af anerkendte forfattere, som beskæftiger sig med konspirationer, men på en ifølge litteraturkritikere respektabel måde, dvs. med en analytisk distance, som "konspirationsteoretikere", dvs. folk som tilsyneladende tror på konspirationernes ægthed, manglede. I modsætning til fanstudier, som i mindre grad opretholdte et skel mellem seriøse forskere og useriøse fans, udviklede konspirationenkulturstudierne ikke en lignende respekt for sine "konspirationfans". Inklusionen af Pynchon som analyseobjekt var ligeledes baseret på hans litterære seriøsitet og kan tages som udtryk for et felt, der patruljerede grænserne for et problematisk studiefelt.¹ Uden for konspirationenkulturstudierne vogtes denne status Pynchon har som seriøst analyseobjekt også nidkært af litterære akademikere, som negligerer konspirationens indholdet, selv når de anerkender paranoiaen i Pynchons værker.

Knap 20 år efter konspirationenkulturstudiet blev etableret, beskrev Peter Knight i samarbejde med Michael Butter en konspirationforskning, som nu er tydeligt splittet mellem samfundsvidenskabernes empiriske, kvantitative tilgang og de mere kvalitative, humanistiske metoder, som findes inden for historie, etnografi og kulturstudier. Artiklen peger på det ønskværdige i at opnå et bredere, mere respektfuldt samarbejde mellem de to "kulturer" og i at undgå en individuel, patologiserende tilgang til en "dysfunktionel konspirationsteoretiker" (Butter og Knight 5-10). De nævner tekstanalyse som et eksempel på en nyttig fremtidig metode, men foreslår også, at det kan være frugtbart at se deling af konspirationsteorier som et positivt samarbejde om fortælling svarende til deling af rygter, folkløse og vandrehistorier og ikke blot som et "resultat af kognitivt bias eller en 'forkrøblet epistemologi'" (Butter og Knight 5). Læsning kan ses som en bevidsthedsudvidende proces, en "konspiration", hvor tekst og læser samarbejder ikke blot om at afdække tekstens betydning, men om at udvikle læserens forståelse. Når læsere udbreder deres forståelse af teksten til an-

---

1 Thomas Pynchon er i det hele taget kanoniseret som en af de store amerikanske forfattere og anses for at være på linje med litteraturens mestre såsom Herman Melville og James Joyce. Romanen, som grundlagde dette ry, *Gravity's Rainbow* (1973), sammenlignes med *Moby-Dick* og *Ulysses* ikke mindst på grund af sin længde og kompleksitet. Den beskrives som encyklopædisk, en kombination af fiktion og historie og med en både kompleks og legende narrativ strategi, som muligvis holder flere læsere ude, end den inviterer med i legen.

dre, kan der skabes sociale forbindelser, hvor andre er interesserede i eller modtagelige for betydningen. Men hvis fortolkningen af konspirationsfortællinger er modsætningsfuld, som i de følgende eksempler fra Trump og Pynchons narrative strategier, splittes også de mulige fællesskaber omkring tekstens mening.

UVISHED OG TVETYDIGHED: SPROGETS KONSPIRATION

Alternative fakta er ikke fakta. De er usandheder!

Chuck Todd til Kellyanne Conway, Meet the Press, NBC News, 22. januar 2017

Sprog er et dynamisk og ustabil fundament for at skabe mening. Inden for den politiske diskurs er brugen af konspirationsterminologi et helt konkret eksempel på dette. Ord som "fake news" og "alternative fakta" har fundet vej fra sociale medier til større nyhedsformidlere og bruges i tiltagende grad uironisk, ukritisk og ureflekteret – ligesom "spin", "narrativ" eller "fortælling" bruges mere neutralt end tidligere. Nogle af disse ord havde i starten en negativ eller satirisk klang, men bruges nu "faktuelt" blandt andet, fordi de afspejler en verden, hvor betydningsfulde personer legitimerer konceptet.

Det var Kellyanne Conway, talskvinde for Donald Trump, der officielt introducerede ideen om, at sandhed er en politisk variabel, og at man derfor frit kan vælge "alternative fakta", der repræsenterer et personligt verdensbillede (Conway). Tankegangen opstod dog ikke i forbindelse med Trumps ønsketænkning vedrørende tilskuerantallet ved sin indsættelsesceremoni: Satirikeren Stephen Colbert havde allerede set tendensen i det 21. århundrede, da han i *The Colbert Report* i 2005 introducerede ordet "truthiness" – sandlighed – om det at udtale sig på baggrund af, hvad der føles sandt frem for, hvad der er videnskabeligt beviseligt (Colbert "The Word – Truthiness"). "Engang sagde man, at alle havde ret til deres egen mening, men ikke deres egne fakta", udtalte Colbert efterfølgende og fortsatte: "Jeg fornemmer virkelig en splittelse i den amerikanske befolkning. Hvad er vigtigst: sandheden eller det, du ønsker skal være sandheden?" (Colbert "Stephen Colbert"). Han identificerede Fox News' strategi, som gav plads til "meningsdannere" som Sean Hannity og Bill O'Reilly i den bedste sendetid på nyhedsfladen frem for til rigtige journalister og traditionel nyhedsdækning. Fritaget fra

reporterens sandhedsstandard og på jagt efter seertal var det starten på en ekstrem form for *underholdningsfjernsyn*² og de epistemiske bobler, som delvis forklarer den ekstreme splittelse i det amerikanske samfund. Måden, hvorpå folk tilegner sig viden, kom også til at kendetegne deres ontologiske forståelse af, hvilken verden de lever i.

The Colbert Report og *The Daily Show with Jon Stewart* var klassificeret som "fake news" – trods det, at programmerne havde høj troværdighed og var den primære nyhedskilde for mange seere (Cutbirth; Erion; Jones). Samtidig kunne Fox News dække for manglen på faktualitet med "holdnings"-konceptet. I begge tilfælde introducerede det "deniability" som en forsikringspolice, dvs. at den, der kommer med en påstand, aldrig kan fastholdes på en deklarativ sætning. Konspirationsteoretiske nyhedskilder på nettet forholder sig knapt til evidensspørgsmålet – Pizzagate er et eksempel³ – bortset fra at "reportage" betyder, at man har læst noget et andet sted på nettet, og at man føler sig overbevist og forpligtet til at dele sin viden. Konspirationsteori flytter sig derfor fra at plagiere videnskabelig metode, som før var en legitimeringsstrategi for udøverne, i retning af sladder eller folkløristisk overlevering, som sociale medier (fra Facebook til 4Chan) fremmer. Sandhedsværdien i en konspirationfortælling kommer i mindre grad fra, hvor godt videnskabelige, historiske og billed- og tekstanalytiske metoder efterlignes i bevisførelsen end fra budbringerens sociale kapital og underholdningsværdi.

Konspirationsteoriens skift fra pseudovidenskabelig "overlæsning" (hvor der læses og læses for mange detaljer ind i bevisførelsen) til social kommunikation med "deniability" kan også anvendes for at forstå Donald Trumps succes med konspirationfortælling. Ganske som hos hans foretrukne Fox-værter, Sean Hannity og Jeanine Pirro, er et foretrukket greb det retoriske spørgsmål, som altid giver taleren rygdækning til at nægte at stå

-
- 2 Underholdningsfjernsyn beskriver, hvorledes *underholdning- og holdningsprogrammer* blandes sammen i en fusionsgenre (som med "infotainment", "dramedy"), når skarpvinklet opinion erstatter balanceret journalistik. Holdning som underholdning og i stedet for journalistik tiltrækker seere og fritager stationer som Fox fra sandhedsansvar.
  - 3 En konspirationsteori ifølge hvilken fremtrædende demokratiske politikere solgte børn til pædofile i kælderens på et lokalt pizzeria - som i virkelighedens verden ikke engang havde en kælder.

ved det implicite svar, som det retoriske spørgsmål selvfølgelig antyder.⁴ Når man i så høj grad fremmer et argument med spørgsmål, opstår der en gennemgribende ironisk distance i kommunikationen. En fornemmelse, der også kommer til udtryk i brugen af "dog whistles", dvs. ord, som på overfladen har én betydning men også, ligesom en hundefløjte, kommunikerer en anden besked (til folks indre svinehund) under den frekvens, der faktisk høres ifølge bl.a. Ian Haney López i *Dog Whistle Politics* (2013). Definitionen på hundefløjte-kommunikation er, at der tales i koder, som kun målgruppen kan forstå. Udenforstående forstår dog efterhånden også, at "bandemedlem" eller "velfærdsdronning" ikke bare er en social klasse, men også en racenedsættende term i USA. Disse termer bruges derfor også bevidst som "triggerbait", dvs. sproglig-politisk lokkemad, som skal udløse følelser på den anden side af holdningsskellet. Alle ved, hvad der tales om, men ingen har officielt sagt det ligeud. Skønt Donald Trump også bringer mange konkrete konspirationsteorier til torvs, er det interessante her, at han også benytter en usikkerhedsretorik, som tilsyneladende er åben for fortolkning: "nogen siger, at", "mange folk mener, at", "ifølge mange", "måske. Jeg ved det ikke", "der foregår noget, vi ikke ved" og "I ved, hvad jeg mener" (Johnson). Denne sprogbrug skaber mindst tre muligheder. Den første er at tilhørerne udmærket ved, hvad han egentlig mener, men sprogbru- gen giver ham deniability-dækning. Den anden er at han med sin påstand om bred opbakning fra "mange" og "folk" i almindelighed, parret med et inkluderende "vi" eller en social sladderdiskurs som "I ved, hvad jeg mener", inviterer sine tilhørere ind i fortolkningsfællesskabet. Sidst men ikke mindst trækker uvishedselementet i hans kommunikation nødvendigvis

---

4 9. marts 2019 signalerede Pirro for eksempel en stærk "undren" over, hvorvidt et medlem af kongressen, Ilhan Omar, som bærer tørklæde, kunne forsvare USAs forfatning: "Er det, at hun følger Islams doktrin et tegn på, at hun følger Sharia-loven, som i sig selv er modsætningen til USA's forfatning?" Det, Pirros ledende spørgsmål anviser, er en logik, hvor Omar, fordi hun er tilsløret, er afsløret som islamisk fundamentalist og derfor ikke loyal over for den forfatning, hun har svoret at forsvare. Pirros egentlige påstand bag det retoriske spørgsmål var så utilsløret, at Fox News for en gangs skyld måtte irrettesætte en af deres stjerner. Pirros officielle svar herpå var "Jeg kaldte ikke Repræsentant Omar u-amerikansk. Min hensigt var at stille et spørgsmål og starte en debat."

modtagere ind som medskabere af den mening, der mangler. I denne kombination af social sammenhæng og meningssammenhæng mødes teorier om konspirationstilhængerens psykologiske behov med receptionsteoriens forklaring af tekstens ubestemmelighed og læserens meningsprojektion (Iser 3, 9-11; Marchlewska et al.). Den overbeviste læser, som hører hundefløjten, ved, hvad der er underforstået, når Trump anvender kryptiske, vage eller "sladrende" vendinger, der antyder viden om emnet. I modsætning til en allerede overbevist læser, som kan styre igennem en usikker tekst til en sikker fortolkning ved hjælp af sin kognitive bias, kan hullerne i teksten undergrave en usikker læsers tiltro til én verificerbar sandhed. En vag og åben tekst kan øge behovet for at skabe vished og sammenhæng gennem informationssøgning – både i forståelsen af udsagnet og af den verden den spiller sammen med – inden for snævre epistemiske "bobler". Usikkerhed kan drive læsere i retning af f.eks. politiske fortolkningsfællesskaber. Trumps held med at fremelske ekstreme fortolkninger af selektiv viden til et næsten kultisk niveau forekommer derfor at være symptom ikke blot på en politisk, men også en epistemologisk krise.

KONSPIRATIONSFORTÆLLING: PURITANERE, POSTMODERNITET OG PARANOIA

Der foregår et eller andet, folkens. I bliver, hey, I bliver nødt til at være lidt mere paranoide, end I er!

*Donald J. Trump,
den nationale republikanske kongreskomité's årlige forårsmiddag,
2. april 2019.*

USA's 45. præsident er ikke ophav til, end ikke katalysator for, den stærke konspirationsekultur i USA i de seneste år. Han er blot politisk velplaceret og usædvanlig retorisk dygtig til at praktisere en genre, som landet har været prædisponeret for, siden puritanere grundlagde kolonier i New England, og som moderne kommunikationsteknologi og sociale medier har accelereret eksponentielt i det 21. århundrede.

De første pilgrimme i New England er blevet præsenteret som en vigtig kilde til amerikansk selvforståelse siden 1600-tallet og til konspirationstænkningens dybe rødder. Deres tankegods fylder meget i exceptio-

nalistisk, politisk retorik om guds udvalgte folk helt op til Obamas taler om USA som et lysende eksempel for omverdenen. Med den status fulgte også en belejringsmentalitet, som støttedes af puritanernes egen besættelse af at nærlæse og udlægge tekst (hvv. Biblen og den utæmmede natur) som nøgler til forståelse af omverdenen, især i en verden, hvor sammensværgelser – af papister, hekse eller fjendtlige indfødte – truede. Republikken USA fødtes af oplysningstiden, men bunder også i en "mistro mod mennesker", som lokkes og korrumpes af magtens væsen, som en forfatning skal begrænse med et system af "checks and balances" (Bjerre-Poulsen). Bagsiden af puritanernes metafysiske autoritetstro kunne siges at være en grundlæggende mistænkeliggørelse af andres motiver og systemets pålidelighed samt behovet for en vis portion selvtillid.

Den amerikanske konspirationskulturs rod i puritanernes tænkning kobler sig til disses fokus på individuel nærlæsning og fortolkning både af Skriften og af tegn. Både bibelsk tekst og hændelser observeret i naturen kunne fungere som symbolsk kommunikation mellem en øvre autoritet og den enkelte troende i en udsat, belejret ny verden, hvor man søgte at finde en dybere mening. Stor vægt blev lagt på det troende individs evne til selv at tolke tegnene korrekt. Menneskets iboende drift efter mønstergenkendelse blev i Amerika således bundet til både en stærk individualistisk tradition og et ambivalent forhold til (verdslige) autoriteter, hvilket i nogen grad forklarer, hvorfor Trumps antagonisme mod eliten, "the swamp", "the deep state" og de falske profeter i pressen er så vel modtaget. Når Trumps sprog antyder, at han har privilegeret adgang til en alternativ sandhed, bliver han ikke blot troværdig for konspirationsteorigrupper som "QAnon". De modlæser ham også i en sådan grad, at det, at han selv spreder "fake news" og signalforvirring, i virkeligheden er udtryk for hans ophøjede kontrol og altomfattende plan for USA. Det, at der er brug for en forfatter eller autoritet, ikke kun bag sammensværgelser men bag deres afsløring, hænger også sammen med litteraturens begrebsverden. Pynchon siger det selv, når han erklærer, at paranoia handler om "forbindelser" mellem tegn og mellem mennesker, og at paranoid tænkning er mere beroligende end det modsatte: "Hvis der er noget betryggende – religiøst om du vil – ved paranoia, så er der dog også anti-paranoia, hvor intet er forbundet til noget, en tilstand ikke mange af os kan udholde i længden" (Pynchon *Gravity's Rainbow* 434).

Når læserens verden føles belejret, og fortællingerne om den præges af ubestemmelighed (en gensidigt selvforstærkende dynamik, Trump vinder på), peger flere af de konspirationsteoretiske fagdiscipliner på behovet for meningsdannelse, selv om denne paradoksal tænder paranoiaen.

Konspirationer og paranoid tænkning er en genkendelig del af Pynchons værker, selv om der har været forskellige tolkninger af, om de er ærlige politiske/historiske og samfundskritiske analyser eller en postmoderne leg med læseren. Thomas Pynchons tidligste romaner, *V.* (1963), *The Crying of Lot 49* (1966) og *Gravity's Rainbow* (1973) præsenterer konspirationer, samtidig med at de udstiller konspirationstænkere som besatte og vildledte (Stencil i *V.*) eller grinagtige (Peter Pinguid i *The Crying of Lot 49*) eller som nogle, der ikke forstår skellet mellem fakta og fiktion, hvor deres liv påvirkes af en overmagt (Pökler i *Gravity's Rainbow*). De senere værker har fortsat haft disse temaer og fortællinger om styrende magter og hårdtprøvede "detektivlæsere", ikke mindst i det seneste værk, *Bleeding Edge*, fra 2013. Man kan påstå, at bøger, der er så lange og overfyldte med information som Pynchons encyklopædiske "megaromaner", måske netop vækker et behov for identificere "et sammenhængende og meningsfyldt forhold mellem et sæt af tilfældige og urelaterede stimuli" (Whitson og Galinsky 115) – hvad enten det forårsages af værkernes egen forvirrende fortællingsstruktur, eller måden hvorpå læsernes liv "brydes op og omdirigeres på grund af politiske beslutninger, økonomisk usikkerhed eller offentlige begivenheder" (Barnwell 16), hvilket kan placere deres tekstlæsning i en verden hvor konteksten for fortolkning er blevet usikker"

Pynchon var populær blandt 80ernes og 90ernes litteraturkritikere, men i perioden var det svært at se, i hvor høj grad hans værker opfordrede til mere end de udfordrede epistemiske bobler og lukkede, paranoide læsninger. Lyotard erklærede i *Viden og det postmoderne samfund* fra 1979, at de epistemiske metanarrativer, de store, skematiske fortællinger, som holder sammen på verden (men også holder den tilbage), var på tilbagetog til fordel for mere frie, bevidste eller "lokale" fortællinger. Inden for litteraturkritik og -analyse betød dette, at Pynchons værker (især *The Crying of Lot 49* og *Gravity's Rainbow*) blev etableret som eksempler på en ontologisk udfordrende postmodernisme, velbeskrevet i Brian McHales *Postmodernist Fiction* (1987) og *Constructing Postmodernism* (1992), ifølge hvilken moder-

nistiske læsninger fokuserede på den epistemologiske dominans. Dog slap Pynchons akademiske læsere ikke tendensen til at taksonomisere hans værker (Benea 10, 21). I en ideel verden ville en gennemgang af Pynchons encyklopædiske tekster forstyrre læsernes automatiske fortolkning og bevidstgøre dem om deres egen læseproces og dermed sætte dem fri på et højere bevidsthedsplan. Min egen og mange kollegers årelange erfaring med førstegangslæsere af *Gravity's Rainbow* peger dog på, at de fleste af disse læsere er frustrerede over værkets tilsyneladende mangel på plot og ofte afviser teksten på den baggrund, at den er belønnings- og meningsløs at læse efter cirka 50 siders kamp – med godt 700 sider til gode. Nye læsere søger selv råd på f.eks. reddit.com, på Youtube.com, hvor f.eks. Mattia Ravasi/The_Bookchemist deler sine erfaringer, eller på hjemmesider som thomaspynchon.com, der i "Advice for Thomas Pynchon Newbies" opfordrer nye læsere til ikke at lade sig skræmme af teksten og lader andre Pynchon-fans give dem gode råd, så som at forpligte sig til at læse mindst 50 sider, at læse overfladisk og for sjov eller at have opslagsværk ved hånden. En mindre men vedholdende gruppe af førstegangslæserne kan da også få hjælp fra akademiske læsers udgivelser til at finde en skjult dagsorden i teksten. Adskillige konkrete håndbøger og vejledninger er i årenes løb udgivet, fra Douglas Fowlers *A Reader's Guide to Gravity's Rainbow* (1980), over Steven Weisenburgers to udgaver af *A Gravity's Rainbow Companion* (1988; 2006) til Robert Crayolas *A Gravity's Rainbow Handbook* (2015) og nu også Pynchonwikier frit tilgængelige på nettet. Disse hjælper ikke blot med forklaringer af teksten, men også med krydshenvisninger, oversigter og diagrammer, som binder teksten sammen. En læsning, der søger at identificere et mønster og dermed et plot i fortællingen, kan kaldes en "modernistisk" eller "paranoid" læsning, når teksten gennemses for forbindelser mellem et væld af fakta og "fikta" (faktaimiterende fiktion).⁵ Mit argument er, at Pynchons læsere – de som ikke opgiver inden 50 sider eller som aldrig læser ham andet end overfladisk og for sjov – trænes i konspirationslæsning og -tænkning mere end i postmoderne selvrefleksion, men at paranoid læsning er en ildeset om end stærk læsestrategi, som muligvis endda er

---

5 Uden nærmere undersøgelse er det notorisk svært at vide, hvad Pynchon selv finder på, og hvad han har historisk forlæg til (Inger H. Dalsgaard).

uundgåelig i en angstprovokerende og psykotisk postmodernitet (Knight 116; Nicol 44; Sedgwick 130). Hvis nutiden afslører et kaos af mulige lokale fortællinger, har mange læsere et behov for at reetablere en "overfortælling" eller endog en strukturerende autoritet bag den.

Eftersom begreberne paranoia og anti-paranoia træder i forgrunden i *Gravity's Rainbow*, blev de i nogen grad sat i forbindelse med narrativ strategi i den tidlige litterære Pynchonkritik (Dalsgaard "Conspiracy"). Konspirationskulturstudier, som dem Spark, Melley og O'Donnell udgav, brugte Pynchons konspirationsfortællinger til at skildre tidens kulturelle paranoia. Men Pynchons insisterer på en sammenhæng mellem plot og komplot samt den tiltagende tilstedeværelse ikke bare af sammensværgelser, men også af deciderede konspirationsteorier om 9/11 i hans seneste roman, blev overset. På den ene side er paranoia et accepteret (men negativt ladet) kritisk begreb, alt imens konspirationsteoriens genre er underbelyst som litterært fænomen og at sammenligne med "bagtrappelitteratur" – ligesom pornografi, der "omdeles halvvejs i det skjulte og læses med gardinerne trukket for" (Pipes 49).⁶ På den anden side er Pynchons forfatterskab basis for en "Pyndustri" af akademikere, hvis arbejde med ham er afhængigt af hans værkers høje litterære og kritiske værdi – i modsætning til konspirationens lave kulturelle værdi. Litteraturkritikere, hvis professionelle karriere er baseret på Pynchon, er med andre ord afhængige af hans agtværdighed som seriøst studieobjekt. Den nyere Pynchonkritik har bevæget sig fra postmodernistiske og narratologiske til politiske og etiske læsninger af bl.a. tematikken om kontrol og (over)magt i hans værker (Benea; Freer; Herman og Weisenburger; Thomas). Kritikken foregår i og for sig også i en epistemisk boble – et lukket læsefællesskab – og ingen af de to tilgange undersøger helt den mulighed, at konspirationsteoriene i Pynchons tekster ikke bare er ironiske eller strategiske men ægteføjte fortællinger, og/eller at de opfattes som sådan af "indviede" fans, der hører hans hundefløjte (hvis han er ærlig om konspirationsteoriene).⁷

---

6 Ét forsøg er Theodore Ziolkowskis *Lure of the Arcane: The Literature of Cult and Conspiracy* (2013).

7 Efter World Trade Center blev angrebet i 2001, opstod spørgsmålet om, hvorvidt den postmoderne litteratur og kritik skulle tilbage til ærlighed og følelser. Pynchon

En undtagelse er, sigende nok, den uafhængige akademiker Charles Hollanders fortolkning af *The Crying of Lot 49* som en skjult besked om snigmordet på John F. Kennedy og CIA's mulige indblanding (en konspirationsteoretisk klassiker). Ifølge Hollander kommunikerer den til læseren – som med hundefløjtekommunikation – på et niveau, der ligger under tekstens overflade og kan derved åbenbare "ord, vi aldrig ønskede at høre", men som gør, at "vi kan blive dem, der sidder inde med viden" (Hollander 101). Hollanders artikel anvendes derfor også gladeligt af kendte konspirationsteoretikere som Jon Rappoport og på konspirationsblogs samt alternative nyheds- og diskussionsfora såsom www.grahamhancock.com og www.nexusnewsfeed.com, hvor Hollanders afkodede Pynchon-besked overføres til Trumps forhold til USA's efterretningstvæsen i nutiden. Selv om ideen om forfatteren som oprigtig konspirationsteoretiker er problemfyldt for litteraturkritikere, og selvom ideen om at politiske sammensværgelsesfortællinger der kommunikerer gennem fiktion kan fremme paranoide læsninger også er foruroligende, så kan opmærksomheden på konspirationstænkning, efter min mening, bidrage med en metodisk fornyelse ved at anerkende et andet læsefællesskab og en anden læsetilgang end den "finkulturelle" – nemlig den "fankulturelle".

FINKULTUR OG FANKULTUR: AFFEKTIV KONSPIRATIONSSKRIVNING

Jeg ser en del konspirationsteorier, nogle er tydeligvis bullshit, nogle ønsker jeg at tro på i en vis grad, så jeg må passe lidt på. Andre kunne jeg ikke flygte fra, selv om jeg ønskede at flygte.

Thomas Pynchon *Bleeding Edge* (2013)

I samme periode som konspirationsteori blev bragt ind i kulturstudiernes fold som et legitimt analyseobjekt af Knight med flere, arbejdede fanstudier på at etablere sig og gøre det samme for popkulturens forbrugere (Henry

---

selv skal have stået fadder til den nye term "post-ironisk" i 2000, da han beskrev Emily Bartons *The Testament of Yves Gundron* som en "gribende og behjertet" roman på omslaget. Det er derfor også ganske muligt, at hans konspirationslæsere i virkeligheden falder for lokkemaden (hvis han er ironisk, og de er godtroende).

Jenkins' *Textual Poachers: Television Fans and Participatory Culture* fra 1992 og Matt Hills' *Fan Cultures* fra 2002 tegner billedet). Hvor aka-fans (akademikere, som selv deltager i den "fandom", de studerer) kan siges at studere fankulturer med den hensigt at respektere og validere udøverne, så bliver konspirationsteoriens fans ikke i samme grad tilgivet eller taget alvorligt. Her fremstår fans som fanatikere, og hvis akademikere, der studerede dem med etnografiske metoder, skulle gå ind på konspirationsteoretikernes præmis om, at deres fortælling ikke er kreativ fantasi, men alvorlig forskning i undertrykte, alternative fakta, kunne akademikerne risikere selv at fremstå som aka-fanatikere. Måske er det derfor, forskere inden for kultur- og litteraturstudierne har holdt en sikker afstand fra konspirationfans, mens samfundsvidenskaberne, som Butter og Knight påpegede, har kunnet se på deres politiske og psykologiske dysfunktion udefra og uden risiko for at blive smittet med disse fans' uvidenskabelige tilgang.

Fan-læsere praktiserer næppe en mindre statisk, paranoid eller modernistisk læsning end aka-læsere, men den affektive antropologiske tilgang, som Eve Kosofsky Sedgwick, Lauren Berlant, Brian Massumi, Kathleen Stewart og andre taler for, afdækker en anderledes produktiv side af deres læse- og fortolkningsaktivitet. Paranoia er blevet præsenteret som en defensiv læsning, der søger at undgå negative overraskelser ved at foregribe dem og afsløre sandheden og viden om de "dårlige nyheder", hvilket ifølge Sedgwick risikerer at reducere paranoia til en enkelt affekt, skønt folks affektive drifter er flertallige og komplekse (Sedgwick 130-134). En alternativ læsning, som inkluderer både negativ og positiv affekt og er åben for fejltagelse og revision, kan føre til det, Sedgwick med henvisning til Melanie Klein kalder en kærlig eller "reparativ læsning", og det er "sometider de mest paranoid-tenderende mennesker, som er i stand til, og har brug for, at udvikle og udbrede den mest righoldige udbedrende praksis" med "deling af historier, skabelse af fællesskaber og sammenfletning af intertekstuel diskurs" (Sedgwick 145-150). Mens Pynchon-fanlæsere ofte konspiratoriske læse- og fortolkningsaktivitet forsøger at opstille totaliserende forklaringer på Pynchons tekster, er deres hyppige samarbejde om opgaven også tegn på en positiv "konspiration" i udvekslingen af viden i gruppen, som således har både positive og negative affektive muligheder. Vi har traditionelt udgrænset konspirationsteoretikere som isolerede indivi-

der i en ensom kamp med en verden, de forsøger at give mening, og senest som farlige netværk af folk, der skaber ekkokamre af epistemisk (u)viden i kampen mod ontologisk uvished (Marchlewska et al.). "Connectedness" – Pynchons centrale forklaring af paranoiaens natur – er tryghedsskabende og ikke blot et plaster på en psykopatologisk dysfunktion, der skaber konspirationsfortælling. "Reparativ læsning" har en mere positiv klang – hvis den postmoderne tilstand er traumatiserende – og når læsere skaber en tilknytning til hinanden, har det en positiv, affektiv værdi, som de også af og til selv sætter ord på – i de følgende eksempler med en sommetider næsten sadomasochistisk følelse.

Bøger som *Gravity's Rainbow* bliver en "bibel", som den eksegetiske læser forstår verdens sande sammenhænge ud fra, og nogle læsere har beskrevet læsningen som en omvendelse. Andre har beskrevet, hvordan Pynchons "sjæleknusende" konspirationsfortælling var præcis den bog, de havde brug for, da USA var tvunget i knæ på grund af fremtrædende politikeres politiske og personlige paranoide stil (Howard). Der var her tale om Barry Goldwater og Richard Nixon og ikke Trump, men den forløsning, Gerald Howard fik fra de "daglige ydmygelser" i en "kulturelt og politisk demoraliseret æra" ved at hengive sig til Pynchons dystre vision fra "konspirationsfiktionens guldalder", kan overføres til nutiden (Glynn 189). Samarbejdet om Pynchons tekster behøver ikke at være puritansk, hvor det belejrede individ opnår indsigt i et budskab om verdens grumme sammenhænge fra den højeste autoritet: Pynchon-læsere (og sandsynligvis også QAnon og andre politiske konspirationslæsere) beskæftiger sig med afkodningen af teksten som et socialt aktiverende projekt, hvad enten det leder til online diskussioner på Pynchon-L, samarbejde omkring Pynchon-Wikier eller aktiviteter i det virkelige liv, såsom Pynchon In Public-dagen den 8. maj. Glæden ved at dele nyfundne forbindelser i, på tværs af og uden for teksterne er tydelig (Dalsgaard *Context*). Selv om der er et sammenfald mellem Pynchon og Trumps virkemidler, funktion og effekt på modtageren, kan den ene godt påvirke effekten af den anden. I sammenligning med konspirationslæsning af litteratur er politisk desinformation utvivlsomt mere problematisk for opretholdelsen af oplyste demokratiske processer og har også inspireret psykisk ustabile individer til væbnet aktion i ekstreme tilfælde. Dette gør i første omgang en

fan-positiv udlægning af konspirationskulturelle fællesskaber svær. En litteraturteoretisk tilgang kunne, på den anden side, åbne op for kreativ paranoia og for den mulighed, at konspirationssskrivning kan afbøde de problemer, som postmodernitetens epistemiske uvished forårsager. En fan-orienteret, affektiv læsning vil også kunne anerkende den lige dele rædsel og fryd, som en succesfuld afkodning af den skjulte sammenhæng i en uklar tekst giver (Barnwell 13).

Pynchon har kun én gang beskrevet grundlaget for at skrive, som han gør. Ligesom læsere beskriver en følelse af hjælpeløshed og rædsel, når deres "liv også bliver forfattet af forskellige autoriteters agenter", indskriver også Pynchon sig selv blandt "os stakkels får", der bliver trukket frem og tilbage af politiske magthavere. Og hvordan afhjælper man så den "langsomt stigende hjælpeløshed og rædsel" fra den position? Han erklærer, at et sted på vores "spektrum af magtesløshed" – mellem ikke at tænke på det overhovedet eller blive sindssyg ved tanken om den situation, man er fanget i – er der den mulighed at "skrive fiktion om det" (Barnwell 16; Pynchon *Slow Learner* 19). Hvad Pynchons egen tanke med sin tekst har været, kan være irrelevant for læserne, men behovet for at dele sine følelser og at skrive dem ud af kroppen kan finde genklang hos dem. En Pynchon-tekst, mener jeg, giver mulighed for at beskæftige sig med det følelsesmæssige eller psykologiske dilemma, der er indeholdt i behandlingen af paranoia gennem og i skrivningen. Man kan for eksempel spørge sig selv, hvorvidt det at finde og samle oplysninger – i en tekst eller til brug i forbindelse med en tekst, der skal forfattes – opbygger eller reducerer paranoid ængstelse. Studier fra det psykologiske område vil muligvis påpege, at læserens egen sindstilstand og samfundsopfattelse er en bestemmende faktor for, i hvor høj grad information fremmer konspirationslæsning. Som Sedgwick pointerede, blev "paranoid læsning", i krydsfeltet mellem psykologi og litteratur, desuden anskuet som en problematisk metodologi, der var baseret på negativ affekt. Samtidig så hun kritisk aktivitet truet af en næsten obligatorisk mistankens hermeneutik (Sedgwick 124-25). Kulturstudier og litterær kritik kunne dog finde inspiration i politiske og samfundspsykologiske studiers tilgang og undersøge, hvorvidt litteratur som Pynchons praktiserer konspirationstænkning, i hvor høj grad dette ansporer læsere til at tillægge sig konspirationslæsningsstrategier, og

om der kunne være en positiv gevinst ved at anvende litteratur på denne måde. Selv om et tilsvarende projekt med Trumps konspirationsfans måske virker langt mere foruroligende på grund af den reelle, politiske indflydelse, deres paranoide læsefælleskaber og aktiviteter kan have, så er deres reparative muligheder og flerdimensionelle affektive virkning lige så virkelig. En læsning af kommentarsporet under en tilfældig YouTube-video med Trump-relateret indhold vil afsløre en righoldig, sprogligt eksperimenterende overflod af positiv og negativ affekt, sammenhold og modstand, når tastaturkrigere fra begge sider af det politiske spektrum går i krig med hinanden, bevæbnet med viden, rygter og fortællinger – sandligheder – fra deres respektive ståsteder.

Min konklusion er, at konspirationskulturens sprog er med til at opdele dens fortolkere, både de "menige" sprogbrugere og kritikerne på den ene akse og de indlevende og afvisende på den anden. Det akademiske felt, der beskæftiger sig med konspirationsteori, er splittet, hvad angår faglig overbevisning, men jeg argumenterer for, at sproglige og litterære redskaber kunne være et nyttigt bidrag til tilnærmelser mellem adskilte fagfelter – med henblik på at opnå nuancerede analyser. Dog bør disse først selv i nogen grad suppleres af den åbenhed, som både fanstudier og affektive tilgange tilbyder. Ironien er, at genstandsfeltet præges af lukkede, paranoide tankemønstre. Pynchon og hans (med)læsere tilbyder, håber jeg, en kile ind i både fortolkningens og kritikens fastlåsthed omkring, hvordan politiske og litterære konspirationsteorier kan håndteres med respekt for læsernes deltagelse og (ind)stilling.

INGER H. DALSGAARD, PhD. Fra King's College, University of London og MIT, lektor i Amerikanske Studier ved Afdeling for Engelsk, Institut for Kommunikation og Kultur, Aarhus Universitet. Har i mange år udgivet om Thomas Pynchon, især sammenhængen mellem litteratur, kultur, teknologi og videnskab. Hun har desuden redigeret *Thomas Pynchon in Context* (Cambridge: Cambridge University Press, 2019) og, med Luc Herman og Brian McHale, *The Cambridge Companion to Thomas Pynchon* (Cambridge: Cambridge University Press, 2012). Denne artikel trækker på viden fra et af hendes andre forskningsfelter, retorisk kommunikation og magt omkring det amerikanske præsidentembede.

CONSPIRACY READERS AND LITERARY METHOD IN TRUMP AND PYNCHON

This article outlines the two cultures in the study of conspiracy culture, where social science disciplines provide one type of approach and cultural studies another. To make a claim for recovering the use of literature in the field, both to bridge the divide, if possible, and to suggest new critical directions for literary studies itself, the article offers a reading of two congruent conspiracy narrations, Donald Trump's rhetoric and Thomas Pynchon's novels. Both are examples of ambiguous narration, which may be taken at face value by one reader and invested with hidden significance by another, thus creating two closed-off epistemic bubbles – politically and critically. When critics have not been taking conspiracy fans, which could include esteemed literary figures like Pynchon, seriously, they have been guilty of closed reading. Fans themselves, though equally closed readers technically, offer avenues into affective and co-creative conspiracy readings which are, paradoxically, open to the reparative possibilities literature can have in a politically paranoid society.

KEYWORDS

- DA: Donald Trump, Thomas Pynchon, USA, konspirationsteori, kulturstudier, fanstudier, litteraturkritik, tekstanalyse
EN: Donald Trump, Thomas Pynchon, USA, conspiracy theory, culture studies, fan studies, literary criticism, textual analysis

LITTERATUR

- Barnwell, Ashley. "Creative Paranoia: Affect and Social Method". *Emotion, Space and Society*, bd. 20, 2016, 10-17, doi:<https://doi.org/10.1016/j.emospa.2016.04.002>.
- Benea, Diana. *The Political Imagination of Thomas Pynchon's Later Novels*. Bucharest: Ars Docendi - University of Bucharest Press, 2017.
- Bjerre-Poulsen, Niels. "Conspiracy Theory in the USA". Forelæsning, 1. november 2006.
- Butter, Michael og Peter Knight. "Bridging the Great Divide: Conspiracy Theory Research for the 21st Century". *Diogenes*, 2016, doi: <https://doi.org/10.1177/0392192116669289>.
- Colbert, Stephen. "Stephen Colbert". Interview med Nathan Rabin, 25. januar 2006, <https://tv.avclub.com/stephen-colbert-1798208958>.
- Colbert, Stephen. "The Wørd – Truthiness." *The Colbert Report, Comedy Central*, 17. oktober 2005.

- Conway, Kellyanne. "Conway: Press Secretary Gave 'Alternative Facts'". Interview med Chuck Todd, *Meet The Press*, NBC, 22. januar 2017.
- Cutbirth, Joe Hale. "Satire as Journalism: The Daily Show and American Politics at the Turn of the Twenty-First Century". Ph.D.-afhandling, Columbia University, 2011. doi:<https://doi.org/10.7916/D8W66SQC>.
- Dalsgaard, Inger H. "Conspiracy Reading: New Literary Perspectives on Paranoia in Thomas Pynchon". *Plots: Literary Form and Conspiracy Culture*, red. Dana Crăciun et al., London: Routledge, 2020.
- Dalsgaard, Inger H., red. *Thomas Pynchon in Context*. Cambridge: Cambridge University Press, 2019.
- "The Psychology of Conspiracy Theories". *Current Directions in Psychological Science*, 26 6 (2017): 538-542. doi:<https://doi.org/10.1177/0963721417718261>.
- Erion, Gerald J. "Amusing Ourselves to Death with Douglas, Karen M. et al. Television News: Jon Stewart, Neil Postman, and the Huxlyan Warning". *Common Culture : Reading and Writing About American Popular Culture*. Red. Michael Petracca og Madeleine Sorapure, 7. udg. Pearson, 2012, 168-177. https://www.statsbiblioteket.dk/au/#/search?query=recordID%3A%22sb_5505930%22.
- Freer, Joanna. *Thomas Pynchon and American Counterculture*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. *Cambridge Studies in American Literature and Culture*. 169.
- Glynn, Alan. "Conspiracy Fiction Once Helped Us Tell the Truth. Now It's a Weapon for Liars". *New York Magazine*, 4. januar 2019. <https://www.vulture.com/2019/01/can-conspiracy-thrillers-work-under-a-conspiracy-presidency.html>.
- Herman, Luc og Steven Weisenburger. *Gravity's Rainbow, Domination, and Freedom*. Athens: The University of Georgia Press, 2013.
- Hollander, Charles. "Pynchon, JFK and the CIA: Magic Eye Views of *The Crying of Lot 49*". *Pynchon Notes*. 40-41 (Spring-Fall, 1997): 61-106. doi:<http://doi.org/10.16995/pn.164>.
- Howard, Gerald. "Pynchon from a to V." *Book Forum*, 2005, https://www.bookforum.com/archive/sum_05/pynchon.html.
- Iser, Wolfgang. "Indeterminacy and the Reader's Response in Prose Fiction". *Aspects of Narrative*. Red. J. Hillis Miller, English Institute Essays, 1971, 1-45. [https://www-fulcrum-org.ez.statsbiblioteket.dk:12048/epubs/r494vk50j#6/46\[xhtml0000023\]!/4/1:0](https://www-fulcrum-org.ez.statsbiblioteket.dk:12048/epubs/r494vk50j#6/46[xhtml0000023]!/4/1:0).
- Johnson, Jenna. "'A Lot of People Are Saying...': How Trump Spreads Conspiracies and Innuendoes ." *The Washington Post*, 13 juni 2016. https://www.washingtonpost.com/politics/a-lot-of-people-are-saying-how-trump-spreads-conspiracies-and-innuendo/2016/06/13/b21e59de-317e-11e6-8ff7-7b6c1998b7a0_story.html?utm_term=.0e660af79ee9.
- Jones, Jeffrey P. "'Fake' News Versus 'Real' News as Sources of Political Information: *The Daily Show* and Postmodern Political Reality". *Common Culture : Reading and Writing About American Popular Culture*. Red. Michael Petracca og Madeleine Sorapure, 7. udg. Pearson, 2012, 178-198. https://www.statsbiblioteket.dk/au/#/search?query=recordID%3A%22sb_5505930%22.
- Knight, Peter. *Conspiracy Culture: From the Kennedy Assassination to the X-Files*. London: Routledge, 2000.

- Knight, Peter og Alasdair Spark. "Conspiracy Culture Conference". <http://www2.winchester.ac.uk/ccc/events/launchconference.htm>.
- Marchlewska, Marta et al. "Addicted to Answers: Need for Cognitive Closure and the Endorsement of Conspiracy Beliefs". *European Journal of Social Psychology*. 48 2 (2018): 109-117. doi:doi:10.1002/ejsp.2308.
- Nicol, Bran. "Reading Paranoia: Paranoia, Epistemophilia and the Postmodern Crisis of Interpretation". *Literature and Psychology*. 45 1/2(1999): 44-62. http://gateway.proquest.com/openurl?ctx_ver=Z39.88-2003&xri:pqil:res_ver=0.2&res_id=xri:lion&rft_id=xri:lion:rec:mla:R03146003.
- Pipes, Daniel. *Conspiracy: How the Paranoid Style Flourishes and Where It Comes From*. New York: The Free Press, 1997.
- Prooijen, Jan-Willem van og Paul A. M. van Lange. *Power, Politics, and Paranoia: Why People Are Suspicious of Their Leaders*. Red. Jan-Willem van Prooijen og Paul A. M. van Lange,. Cambridge: Cambridge University Press, 2014.
- Pynchon, Thomas. *Gravity's Rainbow*. New York: Viking, 1973.
- Pynchon, Thomas. *Slow Learner*. Boston: Little, Brown, 1984.
- Rutenberg, Jim. "In Trump's Volleys, Echoes of Alex Jones's Conspiracy Theories". *The New York Times*, 19 februar 2017, 1B. <https://www.nytimes.com/2017/02/19/business/media/alex-jones-conspiracy-theories-donald-trump.html>.
- Sedgwick, Eve Kosofsky. "Paranoid Reading and Repetitive Reading, or, You're So Paranoid, You Probably Think This Essay Is About You". *Touching Feeling : Affect, Pedagogy, Performativity*. Red. Eve Kosofsky Sedgwick og Adam Frank,. Durham: Duke University Press, 2003, 123-151. https://www.statsbiblioteket.dk/au/#/search?query=recordID%3A%22sb_4467892%22.
- Thomas, Samuel. *Pynchon and the Political*. New York: Routledge, 2007.
- Whitson, Jennifer A. og Adam D. Galinsky. "Lacking Control Increases Illusory Pattern Perception". bd. 322, nr. 5898, 2008, 115-117, doi:<https://doi.org/10.1126/science.1159845>
- Ziolkowski, Theodore. *Lure of the Arcane: The Literature of Cult and Conspiracy*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2013.

